

Kitap bir ihtiyaçtır.

BİR ANNENİN GÖZÜNDEN

AFRİKA GÜNLÜK- LERİ

İNSAN VE
HAYAT
KİTAPLIĞI

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	8
GİTMEME İYİ BİR NİYET LAZIM.....	11
AFRİKA'NIN EV MODASI SADE HAYAT	17
AFRİKA'NIN RENGİ	23
ÖĞRENMEK BEDAVADIR; FAKAT BİLMEMEK ÇOK PAHALI	29
YERYÜZÜNÜN GECESİ: AFRİKA.....	35
AİLE OLMAK.....	39
BİR ÜLKEYE İSİM OLMAK MUSA BİN BEK: MOZAMBİK.....	45
RUANDA İLE GÖZ GÖZE.....	51
AFRİKA'DA İLK KURBAN BAYRAMI	57
SU OYUNLARI.....	63
KITANIN DOĞAL MUTFAĞI	67
İLK DEFA DUYACAĞINIZ AFRİKA ATASÖZLERİ.....	73
AÇIK HAVA GERİ DÖNÜŞÜM FABRİKALARI.....	79
EKMEKTEN SONRAKİ TEMEL GIDA: EĞİTİM.....	85
NE KADAR ALTIN?	91
AY İŞİĞİNİN BESLEDİĞİ KUM TARLALARI	97
HASTALIK HİSSEDİLİR; SAĞLIKSIZ HİSSİZDİR.....	101
ANNE LINDIWE'NİN HAKLI ENDİŞESİ.....	107
SİYAH İLE BEYAZIN UYUMU: DÜĞÜN.....	113
HASRET VE VUSLAT	117
ASLANIN YATTIĞI YER: KRUGER, SERENGETİ... ..	121
YA İZ KALIR YA TOZ.....	125
SU YOKSA NEDEN HERKES TOPRAK KİRALIYOR?	129
MİRAS KALAN MEKTEP: MAHMUT FAKİH EFENDİ KONAĞI	135
VEDA: BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ.....	139

ÖN SÖZ

Daha önce Afrika'ya gelen beyazların karneleri, orada son derece siyahtır. O siyah karneyi yeniden temizlemek, gidenlerin işinin kolay olmadığını; ancak gayretin çokluğunu gösteriyor. Bunun için Afrikalı çocukları, sadece gıda ihtiyacı olan insanlar gibi görmemek lazım. O iki elin birbirine yakınlaşması hadisesi öyle hikmetli ve büyük bir hal ki. O el, kardeşlik eli. Yıllardır güvenme ihtiyacı hisseden insanlar, böylelikle samimi bir elin güvenini hissediyor.

TAKDİM

Kıtaya Hoş Geldiniz

Afrika yolculuğum sonrasında aldığım tavsiyeler ve gelen sorular, beni daha fazla anlatmaya zorladı. Bilinen bütün algılar, anlatılan hikayeler gerçekten uzak kalınca, işimiz kaleme ve kelimelere düştü. 2011 yılında başlamıştı Afrika günlerim. Ömürden 4 yılımı, Afrika'ya verecektim.

Tek bir ülkeye değil, Dünya'nın en büyük ikinci kıtasına gidiyordum. Bana kalanlar bazen uzun uzun günlüğüme yazdıklarım bazen takvimime işaretlediklerim bazen de gezilen yerleri çizmekten üstü karalanmış bir haritadan fazlası değildi. Biraz hislerimi yazdım biraz olanı, daha doğrusu olmayanı yazdım. Bazen mizahban bazen de nıgahban bir kadın, en çok da müşfik bir anne gözüyle baktım. Bir gün bir okulda ders verirken bir gün su ararken bir gün de meydan çeşmesinde su sırası beklerken buldum kendimi.

Eşimin iş seyahatleri sebebiyle beraber gezip, çok şehir tanıdım. Bir o kadar da aile, kadın, çocuk. Bunların içinde küçük bedeni, yüksek bir ruhla tek başına mücadele eden, sanki arkasında görünmeyen bir nefer olan, kuvvetli bir kumandan edasıyla muzaffer hikayeler yazan insanlarla karşılaştım. Algıları değiştirmek için her yazıda gerçek, yaşanmış bilgilere yer verdim.

Bu günlüklerin kaleme alınmasında destek olan eşime, orada bana eşlik eden kızım Esmâ Gülderen'e, tüm çıkarttığı zorluklara rağmen “devini yap anne!” diye destekleyen oğlum Arifhan'a, her kelimedede emegi geçenlere ve değerli İnsan ve Hayat Kitaplığı ekibine de teşekkürlerimi sunuyorum.

Her yazıda peşinden koştığımız, o gün batımı tonundaki umut ışığını yakalamanız temennisiyle...

Afrika'nın sıcak glşlü hayatına şahitlik etmek için algılarınız açık, bilginiz tam olsun.

Afrika neresidir?

İnsanların zihninde
ilk beliren imaj,
Mısır, Libya, Fas,
Cezayir ve Tunus
gibi ülkelerin dahil
edilmediği, Sahra-
altı Afrika'yı içine
alan geniş bölgenin
kendisidir.

ALGI

BİLGİ

Afrika, Asya'dan
sonra Dünya'nın
en büyük ikinci
kitasıdır. Mısır,
Fas, Cezayir, Tunus
ve Libya dâhil, 54
ülkeden oluşur.

GİTMEME İYİ BİR NİYET LAZIM

Bir atasözü der ki: Baban ölmeden dinleyebildiğin kadar dinle, atın ölmeden gidebildiğin kadar git. Bu sözler, Afrika'da 4 ülke 15 şehir ve ömürden Afrika'ya yadigâr 4 yılın, gerçek hikayeler yolculuğunun da işaret fişegidir.

Niçin gider insan? Gitmek denilince ne kadar çok konuşulacak şey, söylenecek söz var değil mi? Ticaret, ziyaret, turizm, seyahat, araştırmak ve daha nice sebepler. Oysa Afrika'ya gitmek bunların dışındadır. Oraya giderken, niyet etmek kâfidir. Biraz hasret koyarsınız valize. Orada valizi açınca; hasret, merhamet olmuştur.

Siyahın her tonunu yaşamaya gidilir Afrika'ya. Dil, din, coğrafya, siyaset! Hepsı resmidir, sıradandır çoğu ülkede. Tarih mi? Evet, sadece tarih gerçektir. Öyle uzun, efsaneler yoktur. Baştan sona gerçektir tarih, kara kıtada. Gün yüzüne çıkmayı bekler.

Narin yapınız, gitmeyi ve özlemeyi istiyorsa, niyet ettiyseniz ecdadın latif adabını kıtalar ötesine taşımaya, yüreğiniz heycan ve arzuyu eşit tartıyorsa yola çıkmıştır bile.

İlk gidiş sessizdir, sakindir dışarıdan bakılınca... Gerçekten de öyle midir? Kararlı olunmasa, gönülde coşan hisler, atlı orduların nizamı gibi nasıl tutulabilir? Bu kararlılıkla Afrika macerası, bir annenin gözünden ve bakış açısıyla 4 yılı alacaktı.

Hareket edildiğinde, memleketime, İstanbul'uma, daha birçok sevdiğime veda edip, 10.980 km uzağa, Mozambik Maputo'ya gidecektik. Huyunu suyunu bilmeden sevilen, tanışmadan özlenen bir yere gitmek, çok büyük bir hayalin gerçek olması idi. Geride kalan her şeyi çok özleyecekmiş gibiydim. Ama bir hafta sonra artık bana 'gel demesinler' diye arayacağımı bilmiyordum ki. Gitmeden anlaşılmazdı Afrika. Gidince görülmeliymiş o masumların beyaz gülüşlerindeki tebessüm. Hep resimlerini gördüm, şimdiye dek. Çok merak ediyorum akasyalar şehrindeki renkli çiçek tonlarını, berrak denizlerdeki rengârenk denizyıldızlarının kaçışını... Ve bir Afrikalının kendi ağzından dinlemeli bence acının, gözyaşının, kanın, savaşın nasıl geldiğini...

Afrika'da yaşamak

Gelirken tek tek vedalaştığım herkesin gözümün önüne gelişi, bir yandan orayı merakım, oranın dilini öğrenmek için burada çabaladığım başlangıcımın yeterli olmadığını daha havaa-
lanında fark edişim... Bunların hepsinin zihnime hücum etmesi, yolun uzunluğu ile birleşince, ellerini ovuşturan, ara ara tavana bakan, alt dudaklarını çenesine kadar ısırarak birinci sınıf çocuğunu andırdığımı düşünüyordum. Heyecanlı, istekli, endişeli, meraklı, hazırlıklı ve tecrübesiz; ama öğrenmeye açık...

Mozambik'e gitmeden önce okuyabildiğim kadarıyla herkes bir sevdiğini kaybetmiş, menenjitten, malaria denilen sıtma hastalığından. İnsanı, sağlığı ile korkutmak bilinen bir taktik, nerede ecel orada ölüm, her nerede yaşarsan yaşa, ilahi bir kuraldır.

İç savaş yeni bitmiş ama işkenceye maruz bırakılan halkın içindeki his, asırlardan beri hiç sönmemiş. Ezilmiş, acı çekmiş, her şeyi alınmış bir hayat ne kadar gerçektir acaba? Ancak orada yoksulluğun gerçeği, orada açlığın zirvesi yaşanabilir. Sadece gıdaya, hayatı ihtiyaçlara açlık değil, bu bahsettiğim. Şefkate, bilgiye, bilmeye, sevmeye ve en önemlisi de inanmaya, usule, insanlığa muhtaç bu insanlar.

Afrika’da her sokakta her insanda her duvarda bir hikaye yazılı, okumasını bilene. Tabiatın güzelliğini, insanların çaresizliğini, oradaki annelerin yavrusuna istediğini verememesi... Sonuçta bütün dünyadaki anneler ne kadar anneyse, o da o kadar annedir elbette.

Hepsi, her günü, her iklimi ayrı ayrı hayat bilgisi olan bir yola çıkmıştım. Acaba bir kadın orada gününü nasıl geçiriyordu veya nasıl bir topluma anneydi? Hepsini, toplumun her kesiminden anneleri, kız çocuklarını gözlemleyebilme imkânı buldum. Anlamak, yolun yarısıdır elbette.

Gidiyordum ama çok uzağa, en uzağa. Yol boyunca her şeyi düşünecek vaktim vardı. Kocaman bir tüneli andıran bu uçak bile beni etkilemeye yetmişti. Güney Afrika’nın başkenti Johannesburg’daki havaalanına inecek olan bu uçan kasabada herkesin amacı farklıydı. Gezi, belgesel, tatil ya da çeşitli sebepler...

Peki ya ben?

Yanıma aldığım eşyaların yeterli olup olmadığından tutun da, oradaki yerel halkla münasebetimin nasıl olacağına kadar, her şeyi tek tek analiz ettiğimi zannediyordum. Fakat girdince gördüm ki, Afrika kendisinde yaşanmadan sizi sırdaşı olarak kabul etmiyormuş. Yani, orası hakkında duyduğum birçok şey fısıltı gazetesinin sözleriymiş. Ancak, Afrika’da ve Afrika için yorulursanız, sıcak esen rüzgar sizi serinletirmiş. Burada, ellerinizi vurarak aldığınız karpuzun yerine, orada

koklayarak aldığınız, sıcak günlerde kesince içinden soğuk suyu akan mangolar, papayalar size karpuzu unutturmuş.

Burada olan her şeyin orada olmadığını biliyordum tabii, ama alışlagelen kolaylıklar ne olacaktı? İşinizi kolaylıkla halledebildiğiniz aletler... Paranın geçmediği, takasla yaşanan yerel köyler... Kaç yıl kalırsanız kalın, talebelik, umre ve hac ibadeti gibi ömür boyu yüreğinizde ve en kıymetli yanınızda saklayacağınız harikulade hatıralar... Hepsi bizi bekliyormuş meğer. Bir taraftan yaşamaya diğer taraftan yazmaya koyuldum.